

- ix. 4755 - 157 / 1936-37 - 1937. ii. 15. történeli - nyltb.
5000 - 402 / 1936-37 - 1937. vi. 25. - kételes - nyltb.;
x. 5233 - 199 / 1937-38 - 1938. ii. 24. - vegyes - nyltb.

Sagyfűállítás, hazules m. 1911. iii. 12. református

Avatási áhírat: 748 / 107-38.

Rep: 1038. iii. 2.

A BUDAPESTI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

650 1937 / 1938 szám.

Érk: 19 év 1938 FEB. - 5. hó. n.

Eldírat: _____

dr. melléklet, Utóirat: _____

Próbálatra kiadatik:

Dr. Zoltán Gyula
" Bojthy Ferenc
professzor matematik.

Budapest 1938. február 5.

Elfogadom,

J. 1938 feb 19.

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
e. i. d. k. n. r.

Eligyegek,
elfogadom!

1938. II. 22.

[Handwritten signature]

A KERESKEDŐ JOGI HELYZETÉRŐL.

Doktori értekezés a keres-
kedelmi jog tárgyköréből.-

I r t a :

Balla Tszván.

Bevezetés.

Mielőtt a kereskedővel, a gyors ütemű modern élet e jellegzetes alakjával a jog szemüvegén át foglalkoznánk, mielőtt vizsgálnók annak a személynek a jog által kijelölt positioját, akinek működése a modern forgalmi élet sine qua non-ja, s aki nélkül a nivóban óriásit emelkedett modernemberi szükségletek kielégítést nem nyerhetnének, vessünk egy pillantást arra a tevékenységre, amelyet a kereskedő kifejt, amely tevékenységet úgy nevezzük, hogy: kereskedés.

Vizsgáljuk meg bevezetésül, hogy mi az, amit kereskedés alatt értünk, vagy hiszünk.

Látszólag a felelet nem lehet nehéz. Közelebbről tekintve mégsem jelölhető meg egyszerü-

en az, amit ez alatt értünk.

A kereskedés nem jelenthet egyebet, mint cseretevékenységet. Jelent egy olyan emberi működést, amelynek során az emberi szükségletek kielégítésé^(re) alkalmas és az ezen célt szolgáló javak egymás ellenében, személyről-személyre átruháztatnak. A kereskedés tehát javak cseréje javakért. Olyan foglalkozás ez, amely a javak consumálását teszi lehetővé azzal, hogy a termelvényeket a termelőtől a fogyasztóhoz közvetíti.

A kereskedés tevékenységének ilyen felfogása szerint a kereskedés fogalma magában foglalja mindama csereműveletet, amelynek tárgya ingó vagy ingatlan, saját vagy idegen dolog. Kereskedés ilyen szemlélet mellett a csere akár interpraesentes, akár inter absentes bonyolódik le. Akár a forgalom előidézése, akár bizonyos tárgynak, dolognak szimpla átadása a csere célja. Kereskedés

igy fogalmazva a csere akkor is, ha nyereségszerzés célzatával vagy anélkül történik, ha kereskedő fejti ki a cseretevékenységet, vagy nem kereskedő.

Azonban - a cseretevékenységeknek itt és itt nem említett említett valamennyi neme a jog által nem szabályoztatik identikus módon. Valamennyi csemüveleti nemre nem állanak fenn azonos jogszabályok.

A jog, s eminenter a tételes jogalkotás a cseretevékenységek tömegében bizonyos szempontok szerint distingvál. Különbséget tesz a jog, a tételes jog, egyrészt bizonyos személyek cseretevékenysége és más személyek által üzött cserefoglalkozás között. Különböztet a tételes törvényhozás bizonyos dolgokkal folytatott csere, és másféle dolgokkal lebonyolított csere között.

Ismer a jog olyan cserét, melynek célja a forgalom létrehozása és ismer olyat, amelynek ez nem célja, s melyet ezért nevezhetünk egyszerű,

közönséges cserének.

Tehát a tételes jog különbséget tesz a csere bizonyos fajtái, nemei és a csere azon módja között, amely nem egyéb, mint a javaknak a persona ad personam való simplex transferálása.

A tételes jognak eme, a cserenemeket elhatároló distinctioja azután lehetetlenné teszi, hogy a kereskedés jogászai fogalmát azonosnak tekintsük a csereműveletekkel. Kizárja azt, hogy jogi értelemben ugyanazt tekintsük kereskedésnek, amit a közgazdaságtudomány és annak művelői kereskedésnek tekintenek.

A kereskedés jogi értelmezése szűkebb a közgazdasági értelemnél.

Felfogható a kereskedés jogi értelemben úgy, mint az ingó dolgok forgalomba hozására irányuló működés és ez a definiálás a kereskedelem absztrakt fogalmával leginkább megegyező.

Leginkább megegyező azért, mert a kereskedelem voltaképeni rendeltetése az, hogy az emberi élet-szükségletek kielégítésére alkalmas dolgok: a javak forgalmát előidézze, s ezen forgalomképzés által a javakat a fogyasztó közönséghez juttassa. Azoknak a fogyasztók részéről történő megszerzését lehetővé tegye s ilyenformán aequiparálja a termelőknek bizonyos termelt javakban való bőségét, a fogyasztó rétegnek ugyanazon javak tekintetében fennálló szükségével.

A kereskedelem jogi fogalmának ilyen meghatározása azonban nem áll helyt akkor, ha viszonyítjuk a magyar kereskedelmi joghoz. Tökéletlen meghatározási mód ez hazai kereskedelmi jogunk értelmezése szempontjából vizsgálva, hiszen kereskedelmi törvényünk bizonyos fajta dolgok^x tekinteté-

---

^x Kt.258.§.3.pont.: a részvények, állampapírok és egyéb kereskedelmi értékpapírok megszerzését.

ben az egy alkalommal történő megszerzést is kereskedelmi tevékenységnek minősíti, pedig ez nem forgalomba helyezési tevékenység, mert a forgalomba helyezési tevékenység elengedhetetlen kelléke az, hogy a forgalom tárgya: az áru valóban forgalomba kerüljön, azaz többször^{egymást követő} adás-vétel tárgya legyen. Többször egymásután történjék reá vonatkozólag vétel eladási szándékkal és eladás vételi szándékkal.

Ezen túlmenően a kereskedelmi törvény 258.§-ának 4.pontját tekintve méginkább megbizonyosodunk a kereskedelem fennebb adott jogászai fogalmi meghatározásának helytelenségéről.

A kereskedelmi törvény ugyanis az életbiztosítást, meg a kárbiztosítást is kereskedelmi ügyleteknek tekinti, tehát ezzel egyszersmint a kereskedelem fogalma alá tartozó akciónak is.

A kereskedelem oly jogászai meghatározását tehát, mely ingó javak forgalomba helyezésére

irányuló tevékenységet, működést ért alatta, hazai kereskedelmi jogi relatióban el nem fogadhatjuk.

A kereskedelem jogi fogalmát kereskedelmi jogunkkal consonans módon másként, mint kereskedelmi törvényünkől magából-meg nem állapíthatjuk.

Csakhogy-kereskedelmi törvényünk a kereskedelem exact fogalmát nem adja, s így pusztá utalással vagy citálással a kérdés el nem dönthető.

Mínt hogy azonban a kereskedelmi törvény szabatosan körülírja azt, hogy ki tekinthető kereskedőnek,^x valamint kétséget kizáróan megjelöli a kereskedelmi ügyleteket^{xx}, a kereskedő és a kereskedelmi ügyletek precíz fogalmából abstrahálhatjuk

x

A Ktv.3.§-ában.

xx

A Ktv.258.és azt követő szakaszaiban.

a kereskedelemnek jogunkkal consonans, strict, jogi fogalmát.

A kereskedelmi törvény értelmében kereskedőnek az tekintendő, aki kereskedelmi ügylettekkel saját nevében iparszerűleg foglalkozik.

Ha azután a kereskedő fogalmi meghatározásából az iparszerűség követelményét kihagyjuk, mint olyat, amely csak a kereskedő külön fogalmához kívántatik, merthogy vannak olyan kereskedelmi ügyletek, melyeknek egy alkalommal való megtétele is elég ahhoz, hogy kereskedelmi ügyletek legyenek^x a kereskedelem helyes jogászai meghatározása, a kereskedelem fogalmának valóban megfelelő fogalom az lesz, melyet úgy fogalmazhatunk, hogy:

-----
^x Ktv.258.§. amilyen a vétel, eminenter az állampapírok, részvények és egyéb értékpapírok vétele, a fuvarozási ügylet és általában az u.n.feltétlenül kereskedelmi ügyletek.

kereskedelem a kereskedelmi ügyletekkel üzött
foglalkozás.

A kereskedő.

=====

Ki a kereskedő?

Miután a kereskedő által kifejtett
tevékenység; a kereskedés fogalmát vizsgáltuk, e
fogalmon, mint bázison tovább haladva, kutassuk már
most, hogy ki a kereskedő.

Amint a kereskedés fogalma tágabb és
szűkebb értelemben fogható fel, azon módon a keres-
kedő fogalmának is tágabb és restringált értelme-
zés adható.

Bizonyos az, hogy tág értelmezés sze-
rint kereskedőnek vehető mindenki, aki javakat ja-
vakért elcserél. Ezen értelmezés szerint tehát ke-
reskedő már az is, aki egyes kereskedelmi actiót

fejt ki, ha csak egy ilyen actiot fejt is ki.

A kereskedő fogalmának e széles körű fogalmától elkülönítendő azonban a szoros, voltaképeni értelemben vett kereskedő.

A régi olasz jog a kereskedő fogalmi megállapításánál az uzsorának különösen jelentős szerepet juttatott. Az u.n. uzsoradogma uralmi erájában a kereskedő fogalmához elengedhetetlenül szükséges volt az a tény, hogy az illető uzsorát nem üzött légyen. Az u.n. törvényes kereskedői minőség essentialis kelléke volt az, hogy a kereskedő semmivel sem dolgozzék több haszonnal, mint amennyi a megengedett nyereség, a licitus quaestus. A középkor folyamán kifejlődött egyesülési szellem azt eredményezte, hogy minden egyes kereskedő tagja volt valami ^{nő} kereskedői tesületnek. Ilyen tag azonban csak a törvényes kereskedő lehetett s ennek folytán a céhrendszer kialakulásával az olasz városok statutarius joga szerint kereskedőknek

csak az oly személyek tekintettek, akik valóban kereskedelmi tevékenységet fejtettek ki, s mint ilyenek valaminő kereskedői társulásnak, kebelzetnek voltak a tagjai.

Ilyen módon tehát a kereskedők a társadalomnak külön osztályát alkották s a kereskedelmi jognak nevezett jogcomplexum kizárólag ennek a társadalmi osztálynak volt a joga.

Az olasz, merev, zárt systema az idők haladtával beállott változások során megszünt, s annak az újabb korszakban csupán halvány nyomai maradtak fenn.

A kereskedők, mint zárt társadalmi osztály emlékét őrzi egyes országok kereskedelmi joga, amely kereskedelmi jogok társulati tagságot, mint a kereskedői minőség kellékét nem kívánják ugyan meg, de megkívánják azt, hogy azok, akik magukat kereskedőknek kívánják minősíteni, kötelesek magukat u.n. kereskedői anyakönyvbe bejegyeztetni.

Az 1840. évi magyar kereskedelmi törvény ilyen szellemet tükröz^x, amikor törvény előtt rendes kereskedőnek azt tekinti, aki cégét szabályszerűen bejegyeztette, s kereskedéséről szabályszerűen könyveket vezet.

Az új kereskedelmi törvények ezt a szellemet többé nem tüntetik fel, róluk a régi köztötség utolsó csökevényeit is lefaragta a modern fejlődés, s ma már a kereskedelmi törvények ahhoz, hogy valakinek kereskedői minőségét elismerjék, nem kívánják meg a bejegyzést s ilyenformán a kereskedői minőség fogalma szabaddá lett, megszűnt oly fogalom lenni, mely külön társadalmi osztályt alkotó személyekhez volt kapcsolva.

A modern kereskedelmi jog a szoros vagy tulajdonképeni értelemben vett kereskedő fogalmát csupán a kereskedői foglalkozás külön és

---

^x16. §-ának 1. pontjában.

sajátszerősége alapján definiálja, kereskedőnek minősítve azt, aki kereskedelmi ügyletekkel iparszerűleg saját nevében foglalkozik.

A szorosabb értelemben vett kereskedő fogalmához tehát szükséges kritérium a kereskedelmi ügyletek fogalma, az iparszerűség, valamint az a tény, hogy a kereskedőnek tekintett egyén saját nevében üzze a kereskedést.

Hogy mármost a kereskedő fogalma: az a kérdés, hogy ki a kereskedő, világosan álljon előttünk, fel kell deríteni a kereskedő fogalmának definitiójában talált részfogalmakat.

A kereskedelmi ügyletek absztrakt fogalma meg nem konstruálható, merthiszen a kereskedelmi ügyletek természetüket illetően épügy, mint céljukhoz, tárgyukhoz s a lebonyolító személyéhez, illetőleg a személy minőségéhez képest divergenssek.

Mit értünk az alatt, hogy természetüket

illetően különböznek egymástól?

Nem egyebet, mint azt, hogy a kereskedelmi ügyletek egynémelyike kereskedelmi ügyletnek tekintetik feltétlenül, más kereskedelmi ügyletek pedig csakis abban az esetben, ha azokkal valaki iparszerűleg foglalkozik.

Nézzük továbbá, hogy mennyiben különböznek a kereskedelmi ügyletek céljukhoz mérten.

Kétségtelen, hogy a kereskedelmi ügyletek legnagyobb részének direkt, vagy indirekt módon az a célja, hogy a javak forgalmát előidézze. Azonban vannak olyan kereskedelmi ügyletek is, melyeknek a forgalom előidézése nem, hanem valami más a céljuk. Elegendő példaként a részvények egyszerű megvételére, vagy az élet- és kárbiztosításra utalnunk.

Íme tehát a célszerinti különbözőség evidens. Tekintsük tovább, hogy a kereskedelmi ügyletek tárgyuk tekintetében mily fokban külön-

böznék egymástól.

Nem vitás, hogy a kereskedelmi ügyletek zömének tárgya ingó dolog, mégpedig ingó testi dolog. Kétségkívül a legnagyobb részének ez a tárgya, de nem valamennyinek. Mert vannak kereskedelmi ügyletek, melyeknek tárgya nem ingó testi dolog, hanem szolgálattétel, vagy épen az sem, hanem az ész productuma.

Végezetül különböznek a kereskedelmi ügyletek az ügyletet kötő személy minőségéhez viszonyítottan, ami azt jelenti, hogy bizonyos kereskedelmi ügyletek az ügyletkötő személy minőségére tekintet nélkül kereskedelmi ügyletek, más ügyletek csak akkor, ha az ügyletkötő személy kereskedő.

Az említett és megvilágított különbözőségeik kizárják ugyan a lehetőségét annak, hogy a kereskedelmi ügyletek absztrakt fogalmát megalkossuk, de nincs akadálya annak, hogy megal-

kossuk azoknak a tételes jog szerinti fogalmát.

Kereskedelmi ügyletek alatt értve mindazon ügyleteket, melyeket a kereskedelmi törvény kereskedelmi ügyleteknek nyilvánít. Minthogy azonban a kereskedelmi törvény ebbeli felsorolása nem lehet kimerítő - egyrészt, másrészt - mivel a kereskedelmi jognak nemcsak a törvény, hanem az u.n. kereskedelmi szokásjog is a forrása, nem elég kereskedelmi ügyleteknek tekinteni a kereskedelmi törvény által ilyeneknek nyilvánított ügyleteket, hanem kereskedelmi ügyletek - helyesen - a kereskedelmi törvény és kereskedelmi szokás által kereskedelmi ügyleteknek nyilvánított ügyletek.

A kereskedő fogalmának megállapításában haladjunk tovább és vizsgáljuk azt, hogy mi az iparszerűség fogalma.

Egy foglalkozást iparszerű foglalkozássá az a tény avat, ha a foglalkozást nem egyes esetekben üzik, vagy csupán alkalmoszerűen, hanem

az olyan jellegű, hogy többszörösen egymást követő, ismétlődő és összefüggő tevékenységek útján rendszeres foglalkozás képét ölti.

Saját nevében pedig az folytat kereskedői tevékenységet, aki az iparszerűen üzött kereskedői foglalkozás egyes tényei, cselekményei által direct módon jut szerződési kapcsolatba, azaz a szerződésből közvetlenül békárulnak reá jogok és közvetlenül súlyosodnak reá a szerződésből folyó kötelezettségek.

A kereskedő voltaképeni, vagy szoros értelemben vett fogalmához a kereskedelmi ügyletek és iparszerűség fogalma, valamint az a tény, hogy saját nevében folytassa valaki a kereskedelmi foglalkozást, elengedhetetlen kritériumként megkiván-
tatik. Ez pedig más oldalról annyit jelent, hogy ezek bármelyikének hiánya kizárja azt, hogy kereskedőről beszélhessünk.

Nem tekinthető tehát szoros értelemben

kereskedőnek az, aki, ha nyereségszerzés célzatával is ugyan, de csak alkalomszerűen köt egyes kereskedelmi ügyletet. Nem kereskedő az, aki átkedvező alkalmat felhasználva, valamely olyan ingó dolgát, amelyet olcsóbb áron szerzett meg, magasabb árért elad^{ja}. Nem lehet kereskedőnek tekinteni azt sem, aki bizonyos dolgok fuvarozását elvállalja, mivelhogy történetesen épen oda kell utaznia, ahova a dolog szállítandó. Aminthogy nem tekinthető kereskedőnek, aki iparszerűleg folytat valamely foglalkozást, de a foglalkozás tárgya nem kereskedelmi ügylet. Nem kereskedő tehát az, aki haszonszerzés célzatával, tehát megélhetésszerűen és vagyonszerzés érdekében földet bérel. És nem kereskedő az sem, aki nyereségszerzés céljából földek és házak vételével, eladási szándékkal foglalkozik.

Végül nem kereskedő az, aki kereskedelmi ügyletekkel foglalkozik ugyan, az iparszerűség fogalma sem hiányzik, de ezt a foglalkozást más

nevében folytatja.

Nem kereskedő tehát a cégvezető. Nem kereskedők: a kereskedősegéd, a részvénytársaság elöljárói és a részvénytársaság képviselői sem.

Amint tehát nincs kereskedő, ha az említett három kellék valamelyike hiányzik, azonmód nem is kell enél több ahhoz, hogy valaki kereskedőnek eli smertessék.

Nem szükséges ahárom kelléken kívül a kereskedői minőséghez az, hogy a kereskedő a cégjegyzékbe fel legyen véve, hiszen a kereskedőosztály ma már nem zárt társadalmi réteg, amelybe való beletartozás, a tagság, a kereskedői minőség feltétele. A cégjegyzékbe való bevezetés pusztán kötelessége a kereskedőnek, melynek elmulasztásából bizonyos consequentiák folynak, de a kereskedői mivoltot a bejegyzettség, vagy he nem jegyzettség ténye nem érinti.

Nem feltétele a három feltételen kívül

a kereskedői jellegnek az sem, hogy a kereskedő saját maga kösse a kereskedelmi ügyleteket. Kereskedő az is, aki nem a saját tőkéjével, vagy nem kizárólagos módon a maga nevére folytat kereskedelmi tevékenységet. A kereskedelmi tevékenység folytatható ugyanis idegen tőke felhasználásával is. Folytatható közösen, a kereskedő saját nevére, de a társak nevére is.

A kereskedői mivoltnak nem kelléke az sem, hogy a kereskedő az ügyleteket a saját maga részére kösse. A kereskedői minőség tekintetében irreleváns az, hogy valamely kereskedő a saját részére, vagy valaki más részére köti a kereskedelmi ügyleteket, folytat kereskedelmi tevékenységet. Ellenben megkívánt kellék, hogy a kereskedő a maga vagy más részére kifejtett kereskedői tevékenységet iparszerűleg és a saját nevében folytassa. Kétséget kizáróan kereskedő tehát az a bizonyos papirkereskedő, aki a könyv szerzőjétől, vagy kiadó

vállalatától átveszi a könyvet azon célból, hogy azokat elárusítsa.

Tehát azt a kérdést, hogy ki a kereskedő, tiszta képből szemléljük, kereskedőnek tekintvén - helyesen - azt is, aki a kereskedelmi tevékenységet, vagyis a kereskedelmi ügyletekkel való iparszerű foglalkozást a saját nevében, de nem maga folytatja, hanem annak folytatásával más valakit biz meg. Kereskedő tehát az, aki a kereskedelmi ügyletekkel való foglalkozásban semmiféle munkával sem működik közre, a kereskedelmi tevékenység tekintetében abszolút passzív, annak gyakorlását cégvezetőre, kereskedelmi meghatalmazottakra, vagy segédre bizza.

Kereskedő az a kereskedést folytató egyén is, aki a cégjegyzékbe nincs is bevezetve, sőt az is, aki magát a cégjegyzékbe be sem jegyeztetheti. Kereskedő ennél fogva a zsibáros is, meg a kufár is.

Kereskedőnek tekintendő a szoros ér-

telemben felfogott kereskedő fogalmi meghatározása alapján az is, aki sem tőkét nem fektet, sem munkát nem fordít a kereskedésbe, csakis a nevét adja. Kereskedőnek tekintendő a közkereseti társasági tag, a betéti társasági beltág, aminthogy kétségtelenül kereskedők a bizományosok és az alku-
szok is.

Nem esnek azonban a kereskedő fogalma alá a betéti társaság kültagjai. És nem kereskedők a részvénytársaság részvényesei sem.

Miután a kereskedő fogalma világosan áll előttünk, még a főnök fogalmára legyünk vizsgáló figyelemmel.

Ha a kereskedő a kereskedelmi tevékenységet nem maga végzi, ha kereskedelmi tevékenységet ő maga egyáltalán nem végez, vagy nemcsak maga végez, hanem a kereskedelmi ügyletekre vonatkozó cselekményeket és szükséges műveleteket mások által végezteti, vagy más személyek segítségével vég-

zi, akkor, mintegy különös megjelölésül az egyedül
függálló kereskedővel szemben, az ilyen kereskedőt
 kezelő segédszemélyeivel való relációjában fő-
 nöknek nevezzük.

Azonban főnök nemcsak az ilyen ke-
 reskedő, hanem az a személy is, aki valamely társa-
 sági kereskedés, azaz kereskedelmi társaság elől-
 járója.^x

A kereskedelmi foglalkozás
gyakorlásának joga.

A kereskedő fogalmához, mint látjuk,
 a kereskedelmi ügyletek és az iparszerűség fogalma,
 valamint a saját névben történő ténykedés, mint
 elengedhetetlen kritérium kívántatik meg. E hármas
 követelményen felüli plusz, mint a kereskedői mi-
 -----
^x pl. részvénytársasági igazgató, a kereskedelmi
 társaság főfelügyelője, etc.

nőség bázisa, feltétele nem szükséges. Ezzel azután kifejeződik az az elv is, hogy a kereskedői minőség, a kereskedelmi foglalkozás és az ezen foglalkozásra vonatkozó jog: a kereskedelmi jog, többé nem külön társadalmi osztályhoz tartozó individuumok kizárólagos foglalkozása és joga.

Az a tény, hogy a kereskedői minőség az érintett hármashoz kötött és semmi többhöz, jelenti azt, hogy a kereskedelmi foglalkozás gyakorlására mindazoknak joga van, akik képességgel bírnak arra, hogy jogügyleteket kössenek saját nevükben, azaz joga a kereskedés üzése mindazoknak, akik saját jogügyleteik által magukra kötelezettséget vállalni képesek. Mondhatnók, joga ez mindenkinek, aki szabad rendelkező és szerződésképeséssel rendelkezik,

Amint tehát vizsgáltuk előbb, hogy ki a kereskedő, úgy vizsgáljuk és megállapítjuk most, hogy ki lehet hát kereskedő.

A kereskedelmi foglalkozás ime szabad foglalkozás. Kereskedelmi foglalkozást üzhet kereskedő lehet mindenki, akinek a jog teljes cselekvőképességet ad. Azaz kereskedő lehet nemére tekintet nélkül minden nagykoru egyén. Kereskedő lehet azonban az is, aki a teljes cselekvőképességhez szükséges értelmi erő quantummal rendelkezik habár még nem nagykoru. Az ilyen esetekre szolgál ugyanis a nagykorusítás intézménye.

Azonban mégsem állitható, hogy csakis nagykoru, vagy nagykorusított egyén folytathat kereskedői foglalkozást, mert a kiskoru természetes személy is lehet kereskedő azon feltétel mellett, vagy atya nemlétében ha atyjá nemlétében a gyám, gyámhatósági jóváhagyás mellett belemegy abba, hogy a kiskoru személy kereskedést folytasson.

Mégis a kiskoru a nagykoruság határáig bármely életévében a kereskedés oly feltételek mellett való folytatására nem jogosult, mert

gyámi törvényünk^x megkívánjaa kereskedés üzhe-
téséhez a 18.életév betöltését.

A kiskoru személyeknek a kereskedés folytatására való ilyen joga ama magánjogi elv consequentiája, hogy a kiskoru személy jogilag irrelevans cselekményei az atya, vagy a gyám jóváhagyásával teljes jogi relevantiát nyernek, Innen van azután, hogy kereskedelmi jogunk a kiskoruk által ilyen feltételek mellett folytatott kereskedelmi tevékenységre semminő, a más személyek által üzött kereskedésre vonatkozó szabályoktól eltérő szabályozást nem ismer,

A kiskoruság ime a kereskedelmi foglalkozás gyakorlásának nem akadály, ha a szükséges feltételek adva vannak.

Vessünk egy pillantást arra, hogy a nem, amely a régi jogokban a jog-, illetve cselekvőké-

---

^x az 1877:XX.t.c.5.§-ában.

pességre befolyást gyakorló körülmény volt, a kereskedelmi foglalkozás folytatása tekintetében milyen szerepet visz.

A római jog a nők kereskedői jogosultságának léte vagy nem léte tekintetében fix adattal nem szolgál.^x

A középkor olasz joga a nők kereskedői jogosultságát elismerte, mégis-ez nem volt általános, s a helyi jogszabályok rendelkezéseitől függött.

A római jogi manus-t, mint a férjes nőt korlátozó férfi hatalmat, illetőleg a férji jogkorlátozó hatalmának alapelvét acceptáló német jog a férjes asszony kereskedői jogosultságát a férj beleegyezésétől feltételezi. Korlátozás, illetőleg feltétel nélkül kereskedői tevékenységet e szerint csak a teljes koru hajadon vagy ^{az} özvegyasszony folytathat.

A magyar kereskedelmi jog a nő ke-

---

^x csak azt tudjuk, hogy nő argentarius nem lehetett

reskedői jogosultsága tekintetében, a magyar magánjognak a nő joghelyzete kérdésében elfoglalt álláspontja alapján, ezt az elvet nem vallja.

A magyar jog a nőt sohasem helyezte férje gyámsága alá. Sőt a magyar nő, ha kiskorú is, azzal, hogy férjhez megy, nagykorúvá válik. Vagyis a férjhezmenetellel nem jut a férj jogkorlátozó hatalma alá, hanem, ha kiskorú volt, jogi positioja erősebbé vált, hiszen kiskorúból nagykorúvá lett, visszterhes szerződéseket köthet, vagyonáról pedig szabadon rendelkezik, amit férjhezmenetele előtt nem tehetett. Még ezen is túlmenőleg; a férjhezmenéssel nyert eme jogát akkor sem veszti el a nő, ha 24. életévének betöltése előtt özvegy marad, vagy házassága bíróilag felbontatik.

A magyar kereskedelmi jog tehát a nőnek családi állapotára tekintet nélkül a kereskedés folytatásában korlátlan szabadságot, jogot biztosít. Ugyanolyan jogot, mint a férfiaknak, s

ilyenformán a kereskedelmi jog szabályai egyként érvényesek a férfi és nő kereskedőkre.

Ennek a ténynek a következménye azután, hogy a nőnek kereskedőhöz történt férjhezmenetele magában véve nem involvál kereskedői minőséget a nő számára. Ahhoz, hogy a kereskedőhöz férjhez ment nő maga is kereskedő legyen, szükséges a nő külön ténye. Szükséges, hogy a nő új kereskedést creáljon, vagy a férj meglévő kereskedéséhez hozzájáruljon.

Tehát a magyar kereskedelmi jogban a nem, a kereskedői minőség tekintetében semmiféle szereppel nem bír.

Kereskedő lehet tehát férfi és nő egyaránt, tehát az u.n. természetes személyek. De kereskedelmi tevékenységet fejthetnek ki nemcsak a természetes személyek, hanem azon jogászi constructiok is, amelyeket jogi személyeknek mondunk. Kereskedő lehet az alapítvány, a közintézet, a

testületek, a községek és a legmagasabb rendű kö-
zület: az állam is.

A kereskedelmi törvény azonban a ke-
reskedői tevékenység folytatásának elvi szabadsá-
ga mellett ismer korlátokat is. Ismeri azt a tilal-
mat, melyszerint mindennemű saját nevében folyta-
tott önálló kereskedéstől eltiltja a cégvezetőt
és eltiltja a kereskedelmi meghatalmazottakat,
A kereskedői foglalkozás bizonyos nemeitől pedig
eltiltja a kereskedelmi törvény a közkereseti
társaság tagjait és a betéti társaság beltagjait.

A kereskedői foglalkozás szabadsá-
gát a kereskedelmi törvény ennyiben, de speciális
törvények kettős irányban korlátozhatják. Történ-
hetik ez a korlátozás alanyi alapon. És történhe-
tik ez a korlátozás tárgyi vonatkozásban.

A kereskedelem elvi szabadságán csor-
bát ütnek azok a törvényes rendelkezések - tár-
gyi vonatkozásban - amelyek bizonyos áruk, export,

vagy import tilalmát tartalmazzák. Tárgyi vonatkozó szabadságkorlátozó intézmény a monopolium és a regale is, amelynél fogva az egyedáruság tárgyaivá tett áruk szabad kereskedelmi forgalmának kizárásával, az állam folytatja az ilyen árucikkekkel a kereskedést, vagy általa bizonyos egyéneknek adott külön engedély alapján kereskednek azokkal az így jogosított személyek.

Ám a monopolium a kereskedés szabadságát nem egyedül korlátozza. Bizonyos jogszabályok ezen felül közbiztonsági, közegészségügyi, etc. és egyéb közérdek szolgálatában további korlátozásokat is előírnak a kereskedelem jogának gyakorlása tekintetében. Így pro exemplo nem gyakorolhatja akárki a kereskedést, ha annak lőpor, dohány, gyógyszer vagy pálinka a tárgya.

A kereskedelem szabad gyakorlásának alanyi alapon állják útját azok a - rendszerint - szolgálati szabályok, amelyek bizonyos foglalkozást

üző egyéneknek a kereskedői tevékenység folytatását megtiltják. Nem lehet kereskedő a bíró, a közhivatalnok, a lelkész és a katona.

Az 1840. évi 16. t. c. a kereskedés szabadságát korlátozó rendelkezéseket is tartalmaz s kizárja a kereskedés üzhetéséből azokat, akik 20. életévüket még nem töltötték be, - akik lelkészek, vagy valamely szerzetesrendnek tagjai, katonai személyek, alkuszok, vagy oly személyek, akik vagyonbuktás okából a kereskedéstől el vannak tiltva. Nem lehetnek kereskedők azok, akik csalás miatt megfenyítették, valamint az elmebetegség miatt gondnokság alatt állók. Ugyancsak ki vannak zárva a kereskedői foglalkozás folytatásából azok a nők is, akiknek férje alkusz, kereskedéstől eltiltott vagyonbukott, vagy csalás miatt megfenyített egyén.

A zsidóság, amrly a forgalmi életben ma jelentős szerepet tölt be, a középkorban sem volt eltiltva a kereskedelmi foglalkozástól, - bár

reájuk vonatkozó kereskedelmi vonatkozásu tilalmakat a középkor joga ismert. Ezek a tilalmi rendelkezések azonban inkább a céh-tagságra vonatkoztak. A céhek tagjai ugyanis izraeliták nem lehetek, Valaminthogy vonatkoztak reájuk olyan rendelkezések is, amelyek bizonyos helyen, vagy meghatározott árunemekkel történő kereskedést nem engedtek meg nekik.

Tilos volt zsidóknak kereskedést folytatni a magyar bányavárosokban az 1791:XXXVIII. és az 1840:XXIX.t.c.alapján.

Az 1729:XIX.t.c.pedig Horvátországban és Tótországban, a szabadkirályi városokban tiltja el a zsidókat a kereskedői foglalkozástól.

A nemes magyar bor olyan árucikk volt, amellyel való kereskedéstől a a zsidók az 1741:XXIX.t.c.rendekezése következtében el voltak tiltva.

Az alanyi alapon történt korlátozás

e történelmi példái ma már eltűntek, bár az alanyi vonatkozású korlátozások /: természetesen a tárgyiak is:/ bizonyos tekintetben ma is fennállanak, mégis általában ma szabadon üzhető az a kereskedői tevékenység, amely bizonyos berendezési complexumot, mint szükségképeni kelléket feltételez, és amelyet úgy nevezünk, hogy

a kereskedelmi üzlet.

A kereskedői foglalkozást szoros értelemben tekintett kereskedéssé tevő iparszerűleg üzött tevékenység másként nem folytatható, mint úgy, hogyha valaminő helyiség áll rendelkezésre e tevékenység kifejtésére /: bár üzlethelyiségen nem minden kereskedőnek van, pl. fuvarozó:/.

Ahhoz, hogy a kereskedő existálhasson, bizonyos anyagi erősszesség: tőke kívántatik, valaminthogy kétségtelen, hogy nem lehet árusi-

tani, ha nincs mit, tehát árukészlet is szükséges a kereskedői foglalkozás folytatásához.

A kereskedő foglalkozásából eredő jogviszonyokat, aktiv és passiv követeléseket, a fizikai tevékenységet, annak megosztását, munkaerők alkalmazásba vételét, az előbb említettekkel egyetemben és egy summában a kereskedelmi világban üzletnek nevezzük.

A kereskedelmi üzlet azután felfogható alanyi értelemben és fel tárgyi értelemben.

A kereskedelmi üzlet közelebbi rendeltetése mindenesetre az, hogy a kereskedő megélhetését üzletből eredő jövedelemből biztosíthassa.

E rendeltetés, mint cél teszi szükségessé azután, hogy az üzlet bizonyos kört, u.n. üzleti kört konstruáljon, amely körön belül forgalmi ügyletek sorozatos creálásával, árubeszerzés és eladás, valamint más kereskedelmi ügylet köté-

sével, mint a kereskedő fizikai személyétől abstrahált külön lényiség meghatározott functiot teljesít.

Ime nem a kereskedő személyének szól a bizalom, nem a kereskedő az alanya a kereskedelmi üzlet hitelének, hanem az üzlet maga, mint jogi személy.

Az a munka, amelyet a kereskedő és a segédek kifejtenek, az üzlet és nem a kereskedő érdekében történik.

A kereskedelmi jog ^{ugyancsak} alanyává az üzlet és nem a kereskedő. A kereskedő az üzletnek csupán representansa és rendszerint feje. Azonban a kereskedő képviselői szerepe, illetőleg az, hogy az üzletnek feje oly tény, amely a kereskedőt épen ebbeli minőségénél fogva az üzlet által keresztülvitt jogcselekményekért felelőssé teszi.

A kereskedelmi üzlet jogi személyiségi jellege az ókorban nem volt ismeretes.

A római jog a jogi személyiség fogalmát elválhatatlanul hozzákapcsolta a természetes személyi minőség fogalmához, míg a dolgok összességét csakis, mint valamely személy tulajdonában fekvő tárgyakat fogta fel. Ha a dolgok summája valamely jogalany tulajdonában nem feküdt, úgy azon eszmei személy tulajdonában fekvőnek tekintette, amely cél, mint képzeletbeli személy érdekében a dologsumma creáltatott. Minthogy pedig a munka, a rabszolga rendszer mellett, mint az üzlet alkat-eleme az üzletet jogi személyiségi rangra nem emelte, a római jog a kereskedelmi üzletet, mint jogi személyt nem ismerte, s egyébnek, mint jogtárgynak nem tekintette.

A középkorban a canonjog hatása alatt az emberi munka mint közgazdasági tényező, értékben nőtt és elismertetett és ennek consequentiajaként az ipari és kereskedelmi foglalkozás szabaddá válván, az e tekintetben való kereskedelmi jogfej-

lődés az üzlet jogalanyi ideája felé tendált.

Hogy a kereskedelmi üzletnek a kereskedőtől elvonatkoztatott külön jogalanyisága látszik, az a kereskedelmi jogszabályok rendelkezéseiből valószínűen következtethető.

Az üzlet jogi személyi minősége mellett látszik bizonyítani az a tény, hogy az üzleti perekben a birói illetékesség^{nem} a kereskedő személye alapján határoztatik meg. Márpedig az üzlet számára a kereskedő személyétől független illetékességet állapít meg a törvény.

Az üzletnek a kereskedő nevéből különböző neve van: a cég.

Ha egy kereskedőnek több helyen van üzlete, a kereskedelmi törvény valamennyi üzletnél külön-külön előírja a céget és a cégbejegyzést.

A kereskedelmi üzlet az azt megalapító kereskedő lététől is független, mert az üzlet a kereskedő halálával, kereskedelmi társaság esetében

pedig valamely tagnak a társaságból való kilépésével meg nem szűnik. A kereskedés ily esetben a kereskedő özvegye vagy örökösei által - társaság esetén a társaságban bent maradt tagok által - a cég változatlansága mellett tovább folytatható.

Csőd esetén a kereskedősegéd a tömeggondnok rendelkezésére köteles a rendes felmondási idő alatt az üzletben továbbra is tevékenykedni.

Mindeme szabályok -eléggé nagyfokú valószínűséggel - az üzlet személyi önállósága mellett látszanak bizonyítani.

Ám az üzlet alanyi értelemben történő felfogása, a mellette bizonyító tények ellenére sem fogadható el az üzlet helyes jogi értelmezésének. Hiszen az üzlet tárgyi értelemben is tekinthető, s a tárgyi értelmezése az üzletnek az üzlet átruházása, öröklése, vagy haszonbérbe adása, etc. alkalmával történik. Méltán vethetjük tehát ellen az alanyi felfogásnak azt a nem jelenték-

telen érvet, hogy az üzlet, mint jogi személy, azaz jogalany a forgalomnak tárgya nem lehet.

Kétségtelen tény, mint előbb vizsgáltuk, hogy az üzlet mint organikus egység a kereskedő személyétől abstrahált külön élő személynek tűnik, melynek a kereskedő reprezentansa, azonban az üzlet eme különállásából tulzott jogi consequentiakat levonni mégsem lehet s ha ez az üzleti önállóság a jog által acceptáltatik is bizonyos mérvben, ennek az önállóságnak csak gazdasági vonatkozása, jelentősége és fontossága van, de abból helyesen - a kereskedelmi üzlet jogalanyi jellegét megállapítani nem lehet.

Ha tehát a kereskedelmi üzlet alanyi értelmezésének jog, illetőleg ^{forgalom} tárgyi jellege utját állja, tekintsük mármost az üzlet tárgyi fogalmát, mely értelemben az üzlet nem egyéb, mint mindannak organikus foglalata, ami a kereskedés vagyoni állapotához tartozik, mindama erők és instrumentumok

x egyebek közt azzal, hogy a cégvezetői jogosultság független a főnök életétől.

egysége, amelyek a kereskedés, a kereskedői tevékenység folytatásához szükségesek.

Ilyenfelmán üzletalkatrész a tőke, az üzlethelyiség, annak berendezése, az áruk, munkaeszközök, könyvek, ipari és egyéb jogositványok,^x hitelösszeköttetések, a vevőközönség és a munkaerők.

Épen, merthogy ez így van, világlik ki, hogy az üzlet tárgyi értelmezésben nem quadrans a római jog dologösszesség fogalmával, amely - mint tudjuk - nem több, a több különálló testi dolog summájánál.

A kereskedő települése.

Ha a kereskedelmi üzletnek a kereskedőtől külön jogi személyi minőségét, mint az üzlet alanyi értelmét - fictioként - elfogadjuk,

^x pl. engedélyek, szabadalom, etc.

ugy a kereskedőnek az a cselekménye, mellyel a kereskedelmi ügyletekkel való iparszerű foglalkozás feltételeit megteremti, településnek nevezzük, azt eme cselekedet által lehetővé teszi, s így a település, a kereskedelmi üzlet mint jogi személy létének kezdetét jelentené.

A település jelenti azonban az üzlet jogi személyiségének keletkezése mellett a kereskedő ebbeli minőségének kezdetét is. A kereskedői minőség tehát akkor kezdődik, amikor a település, új kereskedés alapításával, vagy már fenálló kereskedés megszerzésével, annak továbbfolytatásával, kibővítésével, vagy megváltoztatásával, megtörténik.

Az így létesített telep sok esetben, de nem feltétlenül azonos helyen fekszik a kereskedő polgári lakóhelyével, de lehet az más helység területén is. Ily esetben azután a kereskedő tartózkodási, helyesen lakóhelye és a telep mint üzleti léthely között éles különbség vonatik, amely kü-]

lönbség vonatik, amely különbség a birói illetékeséggel nyer különösen evidentiát.

A kereskedőnek több telephelye is lehet. Több üzlete lehet több helyen is, mint külön önálló üzletek, vagy egyazon üzlethez tartozó üzletek.

Ha a kereskedőnek ugyanazon üzletre nézve több kereskedelmi telepe van, úgy a telepek között distingválunk és közöttük főtelepet és fióktelepeket "filial"-t különböztetünk meg. Főtelepnek nevezvén azt kereskedelmi telepet, amely telepről a vállalat központi fődirigálása történik.

A fióktelepek közötti különbségtétel pedig azon az alapon történik, hogy azok a főteleppel szemben subordinált, vagy coordinált helyzetet foglalnak el.

A főteleppel coordinált helyzetben álló fióktelep a melléktelep, melynek önálló üzlet-

köre van, ugyanugy, mint az önálló telepnek, a főte-
leppel szemben subordinált fióktelepek ellenben
önálló üzleti körrel nem rendelkeznek, hanem csupán
a főtelep kereskedelmi műveleteinek és rendelkezé-
seinek végrehajtói./: Ilyenek pl. a vasutállomások,
etc.:/

Ha a kereskedőnek több telepe van, az,
hogy közülük melyik, legyen fő, vagy melléktelep, a
kereskedő akaratától függő tény. Felismerni pedig
a főtelepet arról lehet, hogy a főtelep helyén van
az irodahelyiség, itt történik a könyvvezetés, etc.,
illetőleg hogy a kereskedelmi törvény előírja,
hogy a kereskedelmi telepnek a kereskedő souveren
akaratával megállapított minősége a cégjegyzékbe
bejegyeztessék. Ambár a cégjegyzékbe felvett fióktelep-
minőség nem kizárólagos ismérv, nevezetesen
egy a cégjegyzékbe fióktelepnek felvett organizáció
ebbeli minőségének ellenkezője is beigazolható.

A településsel a kereskedelmi tevé-

kenység folytatása lehetővé válik s e tevékenységet a kereskedő bizonyos névnek - de nem feltétlenül a saját nevének - használata mellett fejti ki és azt a nevet, amely alatt a kereskedő a kereskedői foglalkozást gyakorolja, úgy nevezzük, hogy:

a cég.

A céghasználat, helyesebben a céghez hasonló jelhasználat, régi szokás a kereskedő világban, s a céghasználatot a régebbi kereskedelmi jogtudomány egyes reprezentánsai a kereskedelmi üzlet jogalanyi különletének consequentiajaként tekintették.

A magyar "cég" szó, bár nem ritkán a latin originalitású "firma" szó is használatos a német "Zeiger" szó átmagyarosított formája, s az általa takart fogalom a modern kereskedelmi életben

a kereskedő érvényesülésének lehetővé tételét célzó kereskedői, illetőleg üzleti egyéniesítés főeszköze.

A középkor folyamán a céghez hasonlatos név használata a kereskedelmi társaságok gyakorlatában fordult elő.

A kereskedők $\swarrow$: az egyes kereskedők - természetesen - szemben a társassal $\swarrow$: az üzlet megjelölésére valaminő oly jelet alkalmaztak, melyek alkalmasak voltak arra, hogy jellemző volt^k nál fogva az illető üzletet más hasonló üzlettől megkülönböztessék.

A kereskedők e jele olyanformán használtatott, miként a középkorban a nemes urak és lovagok egyéni cimerei.

A kereskedelmi forgalom emelkedésével a kereskedők eme jellegzetes jelei, mint üzleti ismertető és megkülönböztető eszközök - különösen az írásbeli érintkezés gyakorlatba vételével -

nem voltak elegendők az üzlet jelölésére s így bizonyos neveket kezdtek használni - a céget - s a korábbi jelek csak mint védjegyek éltek tovább.

Ilyenformán a középkorban használt jelek valójában nem is a mai cégnek, hanem a mai áru, vagy védjegynek voltak ősi formái.

A cégnek - tehát annak a névnek, mely alatt a kereskedő a kereskedést, az üzletet folytatja, és amelyet aláírásul használ, - a megválasztása annak a személynek az akaratán áll, aki az illető üzletet alapította. A cégnéveleccio tehát a települő kereskedő joga. Joga ez a kereskedőnek, de a név, melyet választ, nem lehet akármilyen, merthelyszen a cég nemcsak, sőt nem is az üzlet neve, hanem a kereskedő üzleti neve. A cég külső jele az üzlettel kereskedelmi viszonyba jutók előtt az üzlet hitelképességének, a kereskedőre vonatkozólag pedig a szerzett kereskedői jogok fundamentumának, mert

az üzlet hitele a kereskedő hitelével összefügg, s a kereskedelmi törvény a cégbejegyzés consequentiájaként ad bizonyos jogokat a kereskedőnek. Mert ez így ^{vagy} szükséges, hogy a kereskedő által választott cégnévből evidenter kitessék, ki az üzlet tulajdonosa.

Az üzlet hitelképességének felismerhetése, a kereskedő jogainak megőrzése és esetleges anomáliák kiküszöbölése szükségessé teszi, hogy a cégnévválasztás elvi szabadsága bizonyos mérvben megszoríttassék.

E megszorítás pedig a kereskedő ebbeli jogának bizonyos szabályokhoz való kötésében rejlik. Így egyes személyek, mint kereskedők cégnévként saját polgári nevüket tartoznak használni. Ily cé-
gükhöz társas viszonyra utaló toldást nem kapcsolhatnak, de kapcsolhatnak oly toldatot, amelyek alkalmasak a személy, vagy az üzlet közelebbi jelölésére.

A társas kereskedőket s így azok cég-
használat ügyét is figyelmen kívül hagyva, az egyes
kereskedő szabad cégnévválasztási jogának korlátja
az is, hogy már létező és bejegyzett cégnevet a ke-
reskedőnek választania nem szabad. Minden új keletű
cégnek az ugyanazon helyen már meglévő és bejegy-
zett cégtől különbözőnek kell lennie. Így aztán, ha
a kereskedőnek egy már valamely már cégbejegyzett
kereskedővel azonos neve van, köteles nevét cégül
oly móddal használni, hogy a különbségtétel cége
és a másik cég között lehetőleg legyen.

Ugyanez áll akkor is, ha azon a helyen
ahol a kereskedő fióktelepet állít, egy már azonos
cég fennáll.

A céghasználat eme szabályai a cég
céljából folyóak, de amelyek szintén nincsenek ki-
vétel nélkül, mert a szabályoktól eltérésnek van
lehetősége olyan esetben, amikor az üzletet nem a
mostani tulajdonosa alapította, hanem az üzletet

szerződéssel, vagy öröklés útján szerezte. Ilyen esetben ugyanis a kereskedő az előbbeni tulajdonos vagy jogutódai beleegyezésével az üzletet változatlan céggel folytathatja, akár az utódlást kifejező toldattal, akár anélkül.

Az üzletnek az új tulajdonos által változatlan cég alatt történő továbbfolytatása némiképp az üzletnek jogi személyi különállására enged következtetni, merthiszen külön neve csak külön személynek lehet. Helyesen azonban a törvény az üzletnek a cégváltozatlanág mellett való továbbfolytatását azon meggondolás, illetőleg fictio alapján engedi, hogy azok az egyének, vagy jogutódok, akik nevüket a cégben használni engedik, az üzletet csakis oly egyénnek adják át, aki az üzlet hitelképességén és a kölcsön adott polgári név, mint cég becsületén foltot ejteni nem fog.

A kereskedőnek, mint ilyennek mindezeneken felül számos joga és kötelessége van /: így a

cég bejegyzés, a leltározás, mérlegkészítés, a könyvitel, etc. etc. kötelezettsége: /, mely jogokat és kötelességeket a kereskedelmi jogszabályok írnak elő s mely jogi szabályok összegükben a kereskedő jogpositioját adják. A kereskedelmi jog szabja meg azon korlátokat, melyek között a kereskedő tevékenységét folytathatja, a kereskedelmi jogszabályok jelölik ki az utat, amelyen a kereskedői foglalkozás lebonyolódik, Ám a jog, e sin, e pálya kiépítésével csak jogszabta lehetőségeket ad, de ami a kereskedői foglalkozás lokomotívja, hajtóereje, ami életet, mozgást kölcsönöz és sikert biztosít neki, az - a prosperitas!

Forrásmunkák jegyzéke.

- 1./Dr. Apáthy István: Kereskedelmi jog, tekintettel a nevezetesebb európai törvényekre.
Budapest, 1886. Eggenberger.
  - 2./Dr. Nagy Ferenc: A magyar kereskedelmi jog kézikönyve.
Budapest, 1884. Athenaeum.
  - 3./Dr. Kuncz Ödön: A magyar kereskedelmi és váltójog vázlata.
Budapest, 1922. Grill.
  - 4./Dr. Klupathy Antal: A magyar kereskedelmi jog kézikönyve. 2. kötet.
Budapest, 1906. Atheneum.
  - 5./Dr. Bozóky Géza: Magyar kereskedelmi jog I. kötet.
Kereskedők és kereskedelmi társaságok.
Budapest, 1928. Grill.
-

Tartalomjegyzék.

Bevezetés	3.	oldal.
A kereskedő	11.	-"-
A kereskedelmi foglalkozás gyakorlásának joga	25.	-"-
A kereskedelmi üzlet	36.	-"-
A kereskedő települése	43.	-"-
A cég	47.	-"-
Forrásmunkák jegyzéke	54.	-"-
Tartalomjegyzék	55.	-"-
